

METODOLOŠKO POJASNILO

Mateja Arandelovič

BRUTO DOMAČI PROIZVOD IN ZAPOSLENOST PO REGIJAH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Bruto domači proizvod po regijah, Slovenija, letno (Prva objava)

December 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	6
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Namen objave podatkov o bruto domačem proizvodu (BDP) in zaposlenosti po regijah je prikaz BDP, bruto dodane vrednosti (BDV), zaposlenosti, opravljenih delovnih ur in sredstev za zaposlene po dejavnostih in po statističnih ter kohezijskih regijah Republike Slovenije.

Med glavne statistike sodijo: vrednost in struktura BDP po regijah, BDP na prebivalca po regijah, indeks ravni BDP na prebivalca po regijah, struktura BDV po dejavnostih in po regijah, število zaposlenih (zaposleni, samozaposleni in kmetje) po dejavnostih in po regijah ipd.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 13/549/ES z dne 21. 5. 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (CELEX: 32013R0549).
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 03/1059/ES z dne 26. 5. 2003 o oblikovanju skupne klasifikacije statističnih teritorialnih enot (NUTS) (CELEX: 32003R1059).
- Uredba Komisije 13/1319/EU z dne 9. 12. 2013 o spremembi prilog k Uredbi 03/1059/ES (CELEX:32013R1319).
- Uredba Komisije 15/2381/EU z dne 17. 12. 2015 o izvajanju Uredbe 03/1059/ES glede pošiljanja časovnih vrst za novo regionalno razčlenitev (CELEX: 32015R2381).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enote, ki jih opisujejo objavljeni podatki, so: BDP, BDV, zaposlenost, opravljene delovne ure in sredstva za zaposlene. Podatki o enotah so prikazani za nekatere posamezne dejavnosti in skupine dejavnosti po Standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008) in po statističnih teritorialnih enotah, tj. statističnih in kohezijskih regijah.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so institucionalne enote, ki na ekonomskem ozemlju Republike Slovenije opravljajo ekonomsko aktivnost v dejavnostih, ki so v skladu s konceptom proizvodnje ESR 2010, daljše obdobje (eno leto ali več). Te enote so rezidenčne enote, ne glede na nacionalnost, pravno obliko ali prisotnost na ekonomskem ozemlju republike Slovenije v trenutku opravljanja dejavnosti.

Glede na nabor spremenljivk in virov podatkov so zajete:

- institucionalne enote (iz podatkov teh enot se izračunajo BDP in drugi temeljni agregati nacionalnih računov Slovenije),
- lokalne enote enovrstne dejavnosti (LEED) (iz podatkov teh enot o povprečnih mesečnih plačah ter o opravljenih in plačanih delovnih urah se izračunajo ključni za regionalizacijo nacionalnih podatkov),
- osebe z *zaposlitvijo* (zaposlene ali samozaposlene osebe, kmetje), ki se ukvarjajo s proizvodnimi in storitvenimi dejavnostmi, zajetimi v meje proizvodnje nacionalnih računov (ESR 2010).

Zajetje je popolno, kar pomeni, da so v raziskovanju zajete vse institucionalne enote, ki so rezidenčne v Republiki Sloveniji in opravljajo dejavnost v mejah proizvodnje ESR 2010.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki se zbirajo letno.

Glavni viri podatkov so redna statistična raziskovanja:

- Bruto domači proizvod (NR-BDP/L): dodana vrednost, davki in subvencije na proizvode in storitve, bruto poslovni presežek, neto raznovrstni dohodek, poraba stalnega kapitala, sredstva za zaposlene, zaposlenost, opravljene delovne ure in prebivalstvo. Več informacij o raziskovanju je v metodološkem pojasnilu Bruto domači proizvod in drugi agregati nacionalnih računov ter zaposlenost.
- Delovno aktivno prebivalstvo (DAK): število zaposlenih po skupinah glede na podlago za zavarovanje, status aktivnosti, občino/regijo delovnega mesta, po lastni (načelo čiste dejavnosti) in nadrejeni dejavnosti (organizacijsko načelo). Več informacij o raziskovanju je v metodološkem pojasnilu Delovno aktivno prebivalstvo.
- Statistični poslovni register Slovenije (SPRS): matična številka podjetja in enot v sestavi, občina/regija. Več informacij o raziskovanju je v poročilu o kakovosti Statistični poslovni register.
- Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M): povprečne mesečne bruto plače po dejavnostih in po regijah. Več informacij o raziskovanju je v metodološkem pojasnilu Plače zaposlenih pri pravnih osebah.
- Opravljene delovne ure (ZAP-DELURE): ocena opravljenih delovnih ur, ocena plačanih delovnih ur, za zaposlene osebe pri pravnih in za zaposlene osebe pri fizičnih osebah, po nadrejeni dejavnosti, za kohezijski regiji. Več informacij o raziskovanju je v metodološkem pojasnilu Opravljene delovne ure.
- Registrski popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj (REGISTRSKI POPIS): število stanovanj po opremljenosti s centralnim ogrevanjem in uporabna površina stanovanj. Več podatkov o raziskovanju je v metodološkem pojasnilu Registrski popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj.

- Ocena gradnje stavb in stanovanj (GRAD-STAVBE): število dokončanih stanovanj in uporabna površina. Več informacij je v metodološkem pojasnilu Ocena gradnje stavb in stanovanj.
- Sestava prebivalstva (DEM-PREB/ČL): struktura prebivalcev po regijah. Več informacij je v metodološkem pojasnilu Prebivalstvo.
- Struktura kmetijskih gospodarstev (KME-JUNSTRK/3L): površina kmetijskih zemljišč v uporabi in polnovredne delovne moči po regijah. Več informacij je v metodološkem pojasnilu Struktura kmetijskih gospodarstev.
- Popis kmetijskih gospodarstev (POPIS-KME/10L): površina kmetijskih zemljišč v uporabi in polnovredne delovne moči po regijah. Več informacij je v metodološkem pojasnilu Struktura kmetijskih gospodarstev.
- Proizvodnja električne in toplotne energije ter energetske naprave (E1-EE/L): proizvodnja električne energije v HE, TE in pri drugih proizvajalcih po regijah. Več informacij je v metodološkem pojasnilu Letna energetska statistika.

Za izračun BDP in drugih agregatov nacionalnih računov po regijah, se uporabljajo tudi podatki, ki jih posreduje Ministrstvo za obrambo (MORS) (zaposleni po lokacijah) in Zavod za gozdove (podatki o gospodarjenju z gozdovi po občinah) iz svojih podatkovnih zbirk.

6 DEFINICIJE

Regionalni računi so podsistem nacionalnih računov, katerega predmet raziskovanja so določene prostorske enote (v našem primeru statistične regije). V regionalnih računih se uporabljajo isti koncepti kot v nacionalnih računih.

Bruto domači proizvod po regijah se izračunava *po dohodkovni metodi*. *BDP po dohodkovni metodi* je enak vsoti sredstev za zaposlene, bruto poslovnega presežka oziroma raznovrstnega dohodka in neto davkov na proizvodnjo (davki na proizvodnjo minus subvencije za proizvodnjo).

Dodana vrednost v osnovnih cenah je enaka vsoti primarnih dohodkov, tj. sredstev za zaposlene, bruto poslovnega presežka in bruto raznovrstnega dohodka.

Sredstva za zaposlene so vsota bruto plač, bruto nadomestil plač in osebnih prejemkov zaposlenih ter prispevkov delodajalcev za socialno varnost zaposlenih. *Bruto plače* zajemajo vsa bruto plačila za redno in nadurno delo in premije za delovno uspešnost. *Prispevki delodajalcev* za socialno varnost vključujejo dejanske prispevke delodajalcev (obvezne in prostovoljne) in pripisane prispevke delodajalcev. *Pripisani prispevki* vključujejo vsa nadomestila plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč ipd., ki jih izplačuje delodajalec. *Osebnne prejemke* sestavljajo denarna nadomestila zaposlenim za hrano in za prevoz na delo in z dela ter regres za letni dopust. Osebnne prejemke vključujejo tudi oceno napitnin v gostinskih in osebnih storitvenih dejavnostih ter oceno vrednosti zasebne rabe službenih vozil.

Poslovni presežek je rezidualna kategorija dodane vrednosti v finančnih in nefinančnih družbah ter v stanovanjski dejavnosti gospodinjstev. Poslovni

presežek je lahko prikazan kot neto ali bruto vrednost skupaj s potrošnjo stalnega kapitala.

Raznovrstni dohodek je rezidualna kategorija v obračunu dodane vrednosti samozaposlenih oseb in nekorporativnih podjetij. Vsebuje element, ki ustreza nadomestilu za delo, ki ga opravijo lastnik in člani njegove družine in ki ga ni mogoče ločiti od njegovih podjetniških dobičkov. Kategorija je lahko prikazana kot neto ali bruto vrednost skupaj s potrošnjo stalnega kapitala.

Zaposlenost po domačem konceptu zajema vse osebe, zaposlene za nedoločen čas, ter samozaposlene osebe in pomagajoče družinske člane v zasebnem kmetijstvu in samozaposlene v drugih dejavnostih gospodinjstev. Zaposlenost po metodologiji nacionalnih računov vključuje tudi študentsko delo in druge oblike zaposlenosti za določen čas, zaposlenost v pomorskem transportu na naših ladjah in zaposlenost v naših diplomatskih in konzularnih predstavništvi v tujini, podjetja brez zaposlenih ipd.

Opravljenе delovne ure zajemajo redne ure, plačane in neplačane dodatne ure in čas priprave na delo in krajšega odmora na delovnem mestu. To so ure dela, ki so prispevale k proizvodnji in se lahko opredelijo s konceptom meje proizvodnje nacionalnih računov. Opravljenе ure ne zajemajo ur letnega dopusta, praznikov in dela prostih dni, bolniških odsotnosti, časa za prehrano in prevoza na delovno mesto.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

BDP in drugi agregati nacionalnih računov po regijah se izračunavajo in objavljajo v skladu s:

- **Klasifikacijo statističnih teritorialnih enot v Evropski uniji (NUTS)** na treh ravneh. Slovenija nastopa na ravni NUTS 1 kot enotna regija, na ravni NUTS 2 je razdeljena na dve kohezijski regiji (vzhodna Slovenija in zahodna Slovenija), na ravni NUTS 3 pa je nadalje razčlenjena na 12 statističnih regij (pomurska, podravska, koroška, savinjska, zasavska, posavska, jugovzhodna Slovenija, primorsko-notranjska, osrednjeslovenska, gorenjska, goriška in obalno-kraška regija). Več informacij o klasifikaciji je na voljo na povezavi <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije> v zavihku Teritorialni šifranti.

Podatki so objavljeni po:

- - NUTS 1: regionalni BDP, regionalna BDV v osnovnih cenah in stopnjah rasti, zaposlenost, opravljene delovne ure in sredstva za

- zaposlene.
 - NUTS 2: regionalni BDP, regionalna BDV v osnovnih cenah in stopnjah rasti, zaposlenost, opravljene delovne ure in sredstva za zaposlene.
 - NUTS 3: regionalni BDP, regionalna BDV v osnovnih cenah in zaposlenost.
- **Standardno klasifikacijo dejavnosti 2008** na ravni A10, kot to določa ESR 2010.

Na ravni A10 so dejavnosti združene v skupine:

- - A10 - Skupaj
 - A - Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo
 - B+C+D+E - Rudarstvo; predelovalne dejavnosti; oskrba z elektriko; oskrba z vodo, ravnanje z odplakami, saniranje okolja
 - C - Predelovalne dejavnosti
 - F - Gradbeništvo
 - G+H+I+J - Trgovina in popravila vozil, promet in skladiščenje, gostinstvo; Informacijske in komunikacijske dejavnosti
 - G+H+I - Trgovina in popravila vozil, promet in skladiščenje, gostinstvo
 - J - Informacijske in komunikacijske dejavnosti
 - K+L+M+N - Finančne in zavarovalniške dejavnosti; poslovanje z nepremičninami; strokovne, znanstvene, tehnične dejavnosti in druge raznovrstne poslovne dejavnosti
 - K - Finančne in zavarovalniške dejavnosti
 - L - Poslovanje z nepremičninami
 - M+N - Strokovne, znanstvene, tehnične dejavnosti in druge raznovrstne poslovne dejavnosti
 - O+P+Q+R+S+T - Uprava in obramba; izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo; druge storitvene dejavnosti
 - O+P+Q - Uprava in obramba; izobraževanje, zdravstvo in socialno varstvo
 - R+S+T - Druge storitvene dejavnosti

Več informacij o klasifikaciji je na voljo na povezavi <http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije> v zavihku Ekonomske klasifikacije.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo uredili z uporabo ustreznih individualnih popravkov.

Več o urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

Regionalni podatki o BDP in BDV ter drugih agregati nacionalnih računov se ne merijo neposredno v lokalnih enotah enovrstnih dejavnosti. Podatki po regijah se izračunajo glede na razpoložljive podatke po izbrani posredni metodi za regionalizacijo, ki je skladna s koncepti ESR 2010.

V splošnem je regionalizacija mogoča po metodah "od spodaj navzgor", "od zgoraj navzdol" in po kombiniranih metodah:

- *metode "od spodaj navzgor"* obsegajo uporabo informacij o enotah, ki so rezidenti v regiji, ter seštevanje teh podatkov v regionalno vrednost agregata. Vsota regionalnih vrednosti mora biti enaka ustrezni nacionalni vrednosti,
- *metode "od zgoraj navzdol"* obsegajo porazdeljevanje nacionalnega podatka med regije s ključi, ki v kar največji meri odražajo ocenjevani pojav, ne da bi se pri tem skušalo razločiti rezidenčne enote. Metode se imenujejo "od zgoraj navzdol", ker je agregat alociran regiji, in ne posamezni enoti. Za pravilno regionalno pokritje uporabljenega ključa je kljub temu potrebna predstava o rezidenčnih enotah (eno-regionalne in več-regionalne institucionalne enote),
- čiste metode "od spodaj navzgor" so redke, zato je mogoče uporabiti tudi *kombinirane metode*. Spremenljivko ali agregat spremenljivke je npr. z metodo "od spodaj navzgor" mogoče regionalizirati le na prvi ravni NUTS, za nadaljnjo regionalizacijo na drugi ali tretji ravni NUTS pa je treba uporabiti metodo "od zgoraj navzdol".

Nacionalni podatki o BDP, BDV in drugih agregatih se porazdelijo po regijah z metodo od zgoraj navzdol in s kombinirano metodo. Več o metodah regionalizacije je zapisano v Regionalnih računih Republike Slovenije – Viri in metode, na splošno pa v Manual of regional accounts methods (samo v angleščini).

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: BDP in nacionalni računi – [Regionalni računi](#). Objavljajo se absolutni podatki, kazalniki, strukturni deleži in indeksi ravni. Podatki se objavljajo po klasifikaciji statističnih teritorialnih enot na ravneh NUTS 1 (Slovenija), NUTS 2 (kohezijski regiji) in NUTS 3 (statistične regije). Podatki po dejavnostih pa se objavljajo na ravni področja in skupin področij SKD 2008.
- Prva objava (BDP in nacionalni računi, Regionalni računi): »Bruto domači proizvod po regijah, Slovenija, letno«.
- [Statistični pregled leta](#)
- [Slovenske statistične regije in občine v številkah](#)
- [Eurostat, Statistični urad Evropske unije](#)
- [Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj \(OECD\)](#)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Nacionalni in regionalni računi so specifično področje statističnih raziskovanj zato se v objavah bruto domačega proizvoda po regijah ne navaja oznake statusa (začasni ali končni podatki).

Podatki o BDP in drugih agregatih po regijah so skladni z letnimi podatki nacionalnih računov. Podatki nacionalnih računov se objavijo konec avgusta in vsebujejo prvo podrobno oceno podatkov preteklega leta in revidirane podatke treh predpreteklih let. Podatki regionalnih računov pa se objavijo decembra in zajamejo tudi revizije podatkov nacionalnih računov t.j. letnega bruto domačega proizvoda. Vzroki za revizijo regionalnih podatkov pa so še lahko: izboljšave in spremembe metodologije znotraj regionalnih računov, nov ali izboljššan vir za izračun ključa za regionalizacijo in sprememba klasifikacije NUTS. Omenjene revizije se lahko izvedejo na celotni časovni vrsti podatkov regionalnih računov.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V časovni vrsti podatkov regionalnih računov ni prelomov, zato so vse časovne točke od referenčnega leta 2000 dalje primerljive.

V letu 2011 so bili BDP in drugi agregati nacionalnih računov po regijah za obdobje 2000–2008 preračunani in objavljeni po novejši različici Standardne klasifikacije dejavnosti – SKD 2008 (pred njo je veljala SKD 2002). Od leta 2009 dalje se podatki zbirajo, obdelujejo in objavljajo po SKD 2008.

V letu 2015 so bili BDP in drugi agregati nacionalnih računov po regijah za obdobje od 2000 do vključno 2014 preračunani in objavljeni skladno z novejšim standardom ESR 2010, ki je začel veljati v septembru 2014. Pred tem je veljal standard ESR 1995. Več informacij o uvedbi ESR 2010 v nacionalnih računih je dostopno na povezavi [tukaj](#).

V letu 2015 je začela veljati novejša verzija klasifikacije statističnih teritorialnih enot t.j. NUTS 2013, ki je za Slovenijo prinesla spremembo kohezijske meje in mej štirih statističnih regij. BDP in drugi agregati nacionalnih računov po regijah so bili za obdobje od 2000 do vključno 2014 preračunani in objavljeni po NUTS 2013, kot to določa ESR 2010. Več informacij o spremembah statističnih teritorialnih enot je na [spletni strani](#) Statističnega urada RS.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za to raziskovanje SURS ne zbira z vprašalnikom.
- Poročilo o kakovosti:
 - Statistični poslovni register

področje: Podjetja, podpodročje: Struktura in poslovanje podjetij

- Metodološka pojasnila:
- Bruto domači proizvod in drugi agregati nacionalnih računov ter zaposlenost

področje: Bruto domači proizvod in nacionalni računi, podpodročje: Bruto domači proizvod in gospodarska rast

- Delovno aktivno prebivalstvo

področje: Delo in brezposelnost, podpodročje: Zaposleni, samozaposleni in brezposelni

- Plače zaposlenih pri pravnih osebah

področje: Plače in stroški dela, podpodročje: Plače

- Opravljene delovne ure

področje: Delo in brezposelnost, podpodročje: Zaposleni, samozaposleni in brezposelni

- Registrski popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj

področje: Prebivalstvo, podpodročje: Število in sestava prebivalstva

- Ocena gradnje stavb in stanovanj

področje: Gradbeništvo, podpodročje: Gradnja stavb in stanovanj

- Prebivalstvo

področje: Prebivalstvo, podpodročje: Število in sestava prebivalstva

- Struktura kmetijskih gospodarstev

področje: Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo, podpodročje: Kmetijska gospodarstva in popis kmetijstva

- Letna energetska statistika

področje: Energetika, podpodročje: Proizvodnja in poraba energije

- Reference Metadata in Euro SDMX Metadata Structure: (ESMS): Regional Economic Accounts (nama_10reg), na voljo na oddelku za nacionalne račune
- [Popis virov in metod regionalnih računov \(ESR2010\)](#), Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 2021
- [Manual on regional accounts methods](#), 2013 edition, Statistical office of the European Communities, Luxembourg, 2013